

ADVENTUM

ISKOLA

ADVENTUM ISKOLA HELYI TANTERV

ANYANYELV ÉS KOMMUNIKÁCIÓ

Bevezetés

A nyelvi előkészítő évfolyamon bevezetendő *Anyanyelv c.* tantárgy célja, hogy az iskola mindennapjaiban hatékonyan és meggyőzően fejlessze egyrészt a tanulóhoz elengedhetetlenül szükséges önkifejezési, szövegértési, gondolkodási képességeket, másrészt a kommunikáció és a metakommunikáció különböző formáinak gyakorlásával és elsajátításával képessé tegye a tanulókat a nyilvánosság előtti felelősségteljes megszólalásra, véleményük, álláspontjuk kialakítására, pontos, árnyalt tolmácsolására. Alapvető cél az is, hogy a tanulók megfelelő jártasságra tegyenek szert az írásbeli szövegalkotásban, megismerjék az alapvető szövegfajták nyelvi-szerkesztésbeli-stiláris sajátosságait, s azokat kódként alkalmazva képessé váljanak írásban az árnyalt és adekvát önkifejezésre.

A tantárgy elsődleges feladata tehát a *képességfejlesztés*: elsősorban a három alapképesség, a *beszédkészség*, a *szövegértési és a szövegalkotási képesség* fejlesztése, melyek megalapozzák a későbbi tanulmányokat, ugyanis nélkülük elképzelhetetlen bármilyen tanulási folyamat. A tantárgy eredményességének mérésére év végén *nyilvános szóbeli* vizsgát tartunk, ahol a tanulóknak egy általuk alkotott 4-5 perces *beszédművet kell a retorika szabályai szerint közönség előtt előadniuk*. Mivel az alapkészségek fejlesztése rendkívül hosszadalmas, időigényes tanulási folyamat, a vizsgára való felkészülés során pedig szükséges a tanulókkal való egyéni foglalkozás is, mindenképpen *indokolt a tantárgy csoportbontásban való tanítása*, csak ez biztosíthatja a tanulók számára a sikeres év végi szereplést, és a későbbi sikeres tanulmányok folytatását is.

Ennek az összetett szerepnek a megalapozása történhet a nyelvi előkészítő osztályok *Anyanyelv c.* tantárgyának oktatásában.

Célok és követelmények

Az *Anyanyelv c.* tárgy tanterve lehetőséget biztosít az *eszközjellegű kompetenciák* fejlesztésének tudatos megalapozására, így elsődlegesen a *szövegértés fejlesztésére*, amely az iskolai képzés szintjeinek megfelelően az eredményes tanulás és önképzés feltétele. A szövegértéssel szorosan összefügg a nyelvi eszközök és a jelentés kapcsolatának megfigyelése, felfogása, a különféle tartalmú és rendeltetésű, a mindennapi életben és az iskolai tanulmányokban előforduló szóbeli és írott szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek fokozódó önállóságú értelmezése.

További feladata a felnőtt létezés szükséges *alapkompenciák megalapozása*, hogy a tanulók képessé váljanak egyéni, adott helyzetekhez kreatív módon alkalmazkodó kommunikációs stratégiák alkalmazására; mindehhez megfelelő szintű kommunikációval kapcsolatos ismeretekre és azok gyakorlati elsajátításra van szükség. szempont,

A *szövegalkotás képességének* folyamatos fejlesztése a nyelvi előkészítő osztályban kiemelkedően fontos feladat. A szóbeli szövegalkotásban ez magában foglalja a köznyelvi normához alkalmazkodó adekvát kifejezésmód kialakítását. Az írásbeli szövegalkotás fejlesztésének középpontjában az alapvető szövegfajták, azon belül is főként az érvelő szövegfajta jellemzőinek megismerését áll: az érvelés technikája; érvek, ellenérvek felsorakoztatása, a cáfolat módszerei, a hatásos meggyőzés és véleménynyilvánítás szóbeli és írásbeli nyelvi eszközeinek megismerése és alkalmazása.

A *tanulási képesség fejlesztése*, az ismeretfeldolgozási technikák megtanítása valamennyi tantárgy együttes feladata, de jelentős szerepet kell vállalnia ebben az Anyanyelv tantárgynak főként az alapozásul szolgáló nyelvi előkészítő évfolyamon. Fontos, hogy alapvető

szövegfeldolgozó eljárások birtokában legyenek a tanulók, ismerjék és alkalmazzák a lényegkiemelést, a tömörítést, a szövegkiegészítést, jártasak legyenek a verbális és vizuális információ együttes kezelésében.

Témakörök

Óraterv: heti 1 óra, évi 36 óra

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Kommunikáció	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérés stb. A kommunikáció tényezőinek felismerése különböző szóbeli és írásbeli szövegekben.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Különböző kommunikációs helyzetekben a hallott és írott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás). A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében, hogy a tanuló önállóan, illetve másokkal együttműködve képes legyen a verbális és nonverbális kommunikációs kódok, tényezők azonosítására, tudatos alkalmazására, különböző kommunikációs helyzetekhez igazodó szóbeli és írásbeli szövegek megértésére, elemzésére, alkotására, illetve kritikai feldolgozására.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A beszédhelyzet kommunikatív összetevőinek pontos felismerése, a kommunikáció tényezőinek azonosítása.</p> <p>Kommunikációs célok és funkciók, a nyelv zenei eszközeinek felismerése, tudatosítása.</p> <p>A metakommunikáció tényezőinek pontos ismerete, azonosítása, dekódolása.</p> <p>A kommunikáció típusainak, jellemzőinek megismerése: személyes, csoportos, nyilvános kommunikáció.</p> <p>Különböző kommunikációs helyzetekhez igazodó szövegalkotás szóban és írásban. A nyelvi kódváltás szükségességének felismerése és alkalmazása.</p> <p>Különböző nyelvi kódok megismerése, alkalmazása</p>	<p>Adott helyzetekhez kreatív módon alkalmazkodó kommunikációs stratégiák alkalmazására.</p> <p>A beszédhelyzet kommunikatív összetevőinek pontos felismerése, rugalmas nyelvi alkalmazkodás a szituációhoz, a beszédpartnerhez, a témához</p> <p>A szóhasználat, a vokális jegyek és a gesztusok megfelelő együttes alkalmazása, értelmezése.</p> <p>A személyközi kommunikációs helyzetek megfigyelése, a kommunikáció folyamatának elemzése a tanult szakkifejezések alkalmazásával. Szövegalkotási képességek fejlesztése szóban és írásban a különböző kommunikációs helyzetekhez igazodva, nyelvi kódváltással.</p>	<i>Idegen nyelvek</i>
Kulcsfogalmak /	Kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet,	

fogalmak	kapcsolat, kontextus.). Kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai szerep, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, - zárás), metakommunikáció (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz). Vokális jegyek (tempó, hangerő, szünet, intonáció,). Nyelvi kódok, kódváltás, köznyelv, szleng, diáknyelv.
-----------------	---

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegelemzés		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A tanult szóbeli, írott szövegtípusok és jellemzőik. A szöveg információinak és gondolatainak megértése, azonosítása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző szövegfajták sajátosságainak felismerése. A szövegértési szintek megismerése, alkalmazása, a szöveg szerkezetének vizsgálata, vázlatkészítési technikák megismerése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>Az elbeszélő, leíró, szövegfajták nyelvi – stílusi – szerkesztésbeli sajátosságának megismerése. A magyarázó és dokumentum jellegű szövegtípusok.</p> <p>A szövegértés szintjeinek – megértés – értelmezés – reflektálás – megismerése, azonosítása.</p> <p>Hatékony vázlatírási technikák (jegyzetelés, tételmondatos vázlat, kulcsszavas vázlat) megismerése, alkalmazása.</p> <p>Szövegértési gyakorlatok.</p>	<p>Különböző ismeretfeldolgozási technikák megtanulása, alkalmazása.</p> <p>A szövegértéssel szorosan összefüggő nyelvi eszközök és a jelentés kapcsolatának megfigyelése, felfogása; Alapvető szövegfajták, valamint különféle tartalmú és rendeltetésű, a mindennapi életben és az iskolai tanulmányokban előforduló írott szövegek szerkezetének, jelentésrétegeinek fokozódó önállóságú értelmezése.</p>	<i>Idegen nyelvek</i>	
Kulcsfogalmak / fogalmak	Elbeszélés, leírás, érvelés, igei stílus, nominális stílus, modalitás, hangnem, tételmondat, kulcsszó, a szöveg makroszerkezete (bevezetés, tárgyalás, bevezetés), szövegértési szintek: megértés, értelmezés, reflektálás		

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Szövegalkotás	Órakeret 8 óra	
Előzetes tudás	Az alapvető fogalmazási műfajokban való jártasság, szövegalkotás. A szövegalkotás műveleteinek ismerete: anyaggyűjtés, címválasztás, a lényeges gondolatok kiválasztása, elrendezése, az időrend, a szöveg tagolása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Elbeszélő, leíró szövegfajták nyelvi-stiláris -szerkesztésbeli jellemzőinek tudatos alkalmazása; önálló anyaggyűjtésre épülő szövegalkotás, szövegkorrekciós stratégiák megismerése.		
	Ismeretek	Fejlesztési követelmények	
	Elbeszélő szövegfajták alkotása időrend- és nézőpont-váltással, leíró szövegfajták önálló alkotása különböző térbeli váltással, saját élethelyzetek, élmények kifejezése, kreatív írás.	A tanuló képes legyen az alapvető szövegfajták nyelvi- stiláris – szerkesztésbeli jegyeinek tudatos alkalmazására, saját anyaggyűjtés alapján írásművének tudatos elrendezésére, elkészített munkája értékelésére, szövegkorrekciós stratégiák megismerésére. Képes legyen saját élethelyzetének, élményeinek kifejezésétől a kreatív írás felé elmozdulni.	Kapcsolódási pontok
			<i>Idegen nyelvek</i>
Kulcsfogalmak / fogalmak	Időrend, nézőpontok, elbeszélő, szemlélő, térbeli váltások, anyaggyűjtés, cédulázás, pókhálóábra, fűrtábra, gondolkodástérkép		

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Retorika		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs funkciók ismerete, alkalmazása. Érvelő szövegek értelmezése és alkotása. Stilisztikai és jelentéstani ismeretek. Kulturált véleménynyilvánítás.		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	<p>A klasszikus retorika alapfogalmainak megismertetése, ezek alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban.</p> <p>A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése. Önálló beszéd megírásához, annak a hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése.</p>		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása. A szónok tulajdonságai, feladatai. A szónoki beszéd kommunikációs funkciói.</p> <p>A beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig. Az érv felépítése, érvtípusok.</p> <p>Az érvelés logikája, technikája; az érvek elrendezése. Érvelési hibák. A cáfolat módszerei.</p> <p>A kiselőadás és a vizsgafelelet felépítése.</p> <p>A hatásos előadásmód eszközei.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – legyen képes véleménye, álláspontja kialakítására és annak pontos, árnyalt – tolmácsolására különféle stílusokban – váljon képessé a kulturált vitatkozásra, vélemények ütköztetésére, az ellenvélemény megfogalmazására, cáfolatra – legyen képes az általa összegyűjtött információk alapján önálló beszéd megszerkesztésére, s annak közönség előtti hatásos előadására 	<p><i>Idegen nyelvek</i></p>	
Kulcsfogalmak / fogalmak	Retorika, szónok, szónoklat, érv, tétel, bizonyítás, összekötő elem, érvtípusok, szónoki beszéd felépítése bevezetés (az érdeklődés felkeltése, a jóindulat megnyerése, témamegjelölés), elbeszélés, érv, cáfolat, befejezés (összefoglalás, kitekintés).		

Tematikai egység / Fejlesztési cél	Év végi összefoglalás	Órakeret 2 óra